

Hanteringsplan för bekämpning av invasiva främmande arter

**Komplettering till hanteringsplanerna som godkänts 13.3.2018,
23.5.2019, 27.10.2020, 2.6.2021 och 25.4.2024**

Godkänd genom jord- och skogsbruksministeriets beslut 18.6.2026

Innehåll

1		
1.	Bakgrund	3
1.1.	Invasiva främmande arter och lagstiftningen om dem	3
1.2.	Främmande arter i den nationella förteckningen	4
1.3.	Utarbetande och godkännande av hanteringsplanen	6
1.3.1	Riskanalysen som ligger till grund för hanteringsplanen.....	7
1.3.2	Huvudsakligt innehåll i hanteringsplanen och rekommendationer om prioriterade hanteringsåtgärder.....	8
1.3.3	Genomförande av hanteringsplanen.....	8
1.4.	Vägar för oavsiktlig introduktion och spridning	9
2.	Hanteringsplanen	10
2.1	Artspecifika åtgärdsförslag	10
2.1.1	Rönnspirea.....	10
2.1.2	Kanadensiskt gullris och höstgullris.....	11
2.1.3	Vitspirea.....	12
2.1.4	Tysklönn.....	14
2.1.5	Jättegullris.....	14
2.1.6	Svarthuvad snigel.....	15
2.2	Allmänna åtgärdsrekommendationer om hantering av främmande arter	16
3.	Analys av spridningsvägar och handlingsplan	22
3.1	Klassificering av spridningsvägar	22

3.2	Resultaten från analysen av spridningsvägar	22
3.2.1	Konstaterade spridningsvägar	22
3.2.2	Potentiella spridningsvägar	22
3.3	Handlingsplan för prioriterade spridningsvägar	25
3.3.1	Åtgärder i hantering av prioriterade spridningsvägar och i syfte att förhindra spridning	25
3.3.2	Riktad kommunikation om arter som ingår i den nationella förteckningen över främmande arter	26
	Bilaga 1. Frågorna i riskanalysen	27
	Bilaga 2: Riskanalysens artspecifika resultat (Tabell: Luke)	30

1. Bakgrund

1.1. Invasiva främmande arter och lagstiftningen om dem

En främmande art är en art som oavsiktligt spridit sig utanför sitt naturliga utbredningsområde med människan eller avsiktligt introducerats i nya områden. En främmande art anses vara invasiv om dess introduktion eller spridning har konstaterats hota eller negativt inverka på biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster. Invasiva främmande arter är globalt sett ett av de största hoten mot den biologiska mångfalden. Dessutom kan invasiva främmande arter ha negativa hälsoeffekter för människor eller djur, försämra möjligheterna för rekreationsanvändning av områden samt orsaka negativa ekonomiska effekter genom produktionsförluster inom jord- och skogsbruket eller sänkta fastighetsvärden. Fram till år 2021 uppskattas främmande arter ha orsakat en sammanlagd kostnad på över en miljard euro i Finland. De risker som främmande arter medför kan bli än större när klimatförändringarna framskrider. När klimatet blir varmare kan sådana främmande arter etablera sig som i dagsläget ännu inte överlever i det finländska klimatet. Främmande arter trivs ofta i kraftigt störda och förändrade livsmiljöer och kan anpassa sig till klimatförändringarna bättre än inhemska arter.

Man försöker förhindra spridning av främmande arter med hjälp av lagstiftningen. En del av de invasiva främmande arterna orsakar så betydande negativa effekter att det införts striktare förbud för dem antingen inom hela EU eller nationellt i Finland.

För att minska de negativa effekterna av invasiva främmande arter försöker man förhindra spridning och ökning av dem med hjälp av olika slags hanteringsåtgärder. Med dessa försöker man trygga den biologiska mångfalden, ekosystemens funktion och de ekosystemtjänster som naturen producerar. Med åtgärderna för hantering av invasiva främmande arter avses strategiska åtgärder som sätts in för att förhindra spridningen av arter och begränsa förekomsten av dem på lång sikt. Hanteringsåtgärderna är inte enbart begränsade till att utrota arterna, utan de omfattar även förutseende, kommunikation och information, uppföljning och samarbete mellan olika aktörer.

Man försöker förhindra spridning av invasiva främmande arter och deras negativa effekter med hjälp av nationell lagstiftning och EU:s lagstiftning om främmande arter (Tabell 1). I EU:s förordning om invasiva främmande arter (EU) nr 1143/2014 finns bestämmelser om bland annat kriterier och restriktioner för invasiva främmande arter. Förordningen förutsätter att medlemsländerna har ett system för uppföljning av invasiva främmande arter och officiell övervakning för att förhindra import av dem. Den förutsätter också att nya invasiva främmande utrotas i ett tidigt skede och att alla medlemsländerna använder effektiva hanteringsåtgärder för att utrota invasiva främmande arter eller undvika spridning av dem. Den nationella lagen om hantering av risker orsakade av främmande arter (1709/2015) som trädde i kraft 2016 innehåller kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om invasiva främmande arter, bland annat rörande myndigheternas uppgifter.

Varje medlemsstat ska göra en uttömmande analys av spridningsvägarna för oavsiktlig introduktion och spridning av invasiva främmande arter som finns med i unionsförteckningen, identifiera de prioriterade spridningsvägarna samt upprätta en handlingsplan för åtgärder som ska vidtas för att förhindra spridning. Enligt 11 § i lagen om främmande arter får det genom förordning av statsrådet utfärdas bestämmelser om de arter som är invasiva främmande arter av nationell betydelse, dvs. i Finland. Denna så kallade nationella förteckning över främmande arter innehåller de invasiva främmande arter som inte ingår i unionsförteckningen men som kan orsaka skada för den biologiska mångfalden eller skada på vilda organismer i Finland eller medföra fara för hälsa eller säkerhet.

De arter som ingår i den nationella förteckningen eller unionsförteckningen är föremål för strikta restriktioner och får inte avsiktligt:

- föras in på Finlands eller unionens territorium,
- hållas,
- födas upp,
- förmedlas,
- transporteras till, från eller inom unionen (utom för transport av arter till anläggningar i samband med utrotning),
- släppas ut på marknaden,
- användas eller utbytas,
- tillåtas reproducera sig, växa eller odlas, eller
- släppas ut i miljön.

Om en invasiv främmande art växer i ett område som områdets ägare innehar och sköter, anses detta enligt jord- och skogsbruksministeriet vara odling. Odlingsförbudet anses även gälla sådana invasiva främmande arter som växer i området, vilka spridits till området av sig själva.

Genom förordning av statsrådet kan det vid behov föreskrivas att något förbud inte ska tillämpas på en främmande art som enligt nationell lagstiftning är invasiv eller på användningen av den i visst syfte. I den kan även eventuella övergångsperioder anges. Utsläppande av alla främmande arter i naturen är alltid förbjudet, även när en art inte ingår i unionsförteckningen eller den nationella förteckningen över främmande arter.

Lagstiftningen om främmande arter uppdateras vid behov. Genom den ändring av den nationella lagen om främmande arter som trädde i kraft den 1 januari 2025 blev det möjligt att utnyttja obemannade luftfartyg, dvs. drönare, vid fångst av främmande däggdjursarter som ingår i den nationella förteckningen över främmande arter eller i unionsförteckningen. Vidare kan övergångsperioden för främmande arter enligt den nationella lagstiftningen numera vara högst tre år, i stället för tidigare två år.

1.2. Främmande arter i den nationella förteckningen

För närvarande ingår 19 arter, en artkorsning och åtta artgrupper (Tabell 1) i den nationella förteckningen. Av de arter som ingår i artgrupperna är nationellt invasiva främmande arter endast de arter som är utanför sitt naturliga utbredningsområde när de förekommer i Finland.

Finlands första nationella förteckning över främmande arter trädde i kraft genom statsrådets förordning den 1 januari 2016, och då ingick i förteckningen fem arter, sju artgrupper och en korsning. Därefter har förteckningen uppdaterats två gånger: år 2019 tillades tolv arter och en artgrupp och år 2023 sju arter.

För de arter som ingår i den nationella förteckningen över främmande arter bereddes och antogs en hanteringsplan år 2020. Om en art som ingår i den nationella förteckningen införs i unionsförteckningen, alltså regleras som en invasiv främmande art i hela EU, stryks denna art från den nationella förteckningen. Detta gjordes med jätteloka år 2017 och kommer att göras med mink, parkslide, jätteslide och hybridslide år 2026.

Detta förslag till hanteringsplan gäller de invasiva främmande arter som lagts till i den nationella förteckningen år 2023. År 2023 tillades i den nationella förteckningen sex växtarter och en snigelart (Tabell 1). Arterna behandlades i en av jord- och skogsbruksministeriet tillsatt expertgrupp för

främmande arter samt bedömdes i ett expertnätverk för främmande arter som samordnas av Naturresursinstitutet. I expertnätverkets första bedömning måste den främmande arten uppfylla vissa kriterier (Bild 1), för att den skulle kunna föreslås till den nationella förteckningen. Det slutgiltiga förslaget på arter som ska läggas till i den nationella förteckningen formulerades vid jord- och skogsbruksministeriet. Grunderna för upprättande av den nationella förteckningen beskrivs närmare i motiveringspromemorian om statsrådets förordningar (Jord- och skogsbruksministeriet, 2023).

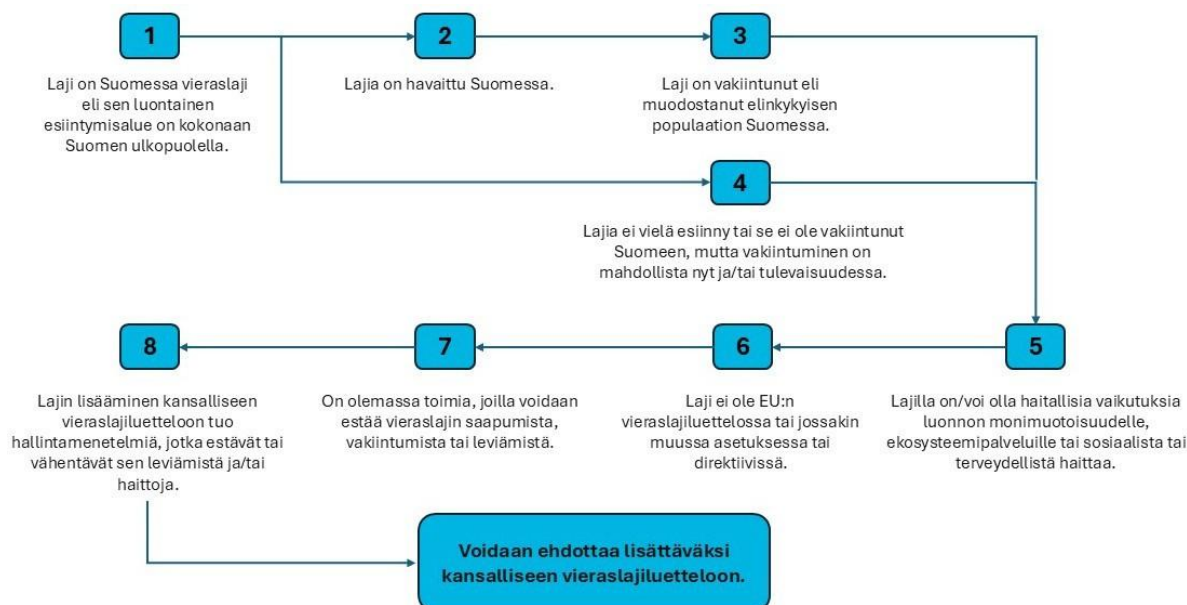

Bild 1. Förutsättningarna för att lägga till en främmande art i den nationella förteckningen (Bild: Luke).

Tabell 1. Invasiva främmande arter som ingår i den nationella förteckningen över främmande arter. De arter som lagts till i förteckningen år 2023 och vilka detta förslag till handlingsplan gäller är angivna i fetstil. (Tabell: Luke)

Art/artgrupper	Vetenskapligt namn	Tillagd i förteckningen år
VÄXTER		
Tysklönn	<i>Acer pseudoplatanus</i>	2023
Vattenpest	<i>Elodea canadensis</i>	2019
(Jätteleka)	(<i>Heracleum mantegazzianum</i>)	(2016) ¹
Apelsinbalsamin	<i>Impatiens capensis</i>	2019
Hampstånds	<i>Jacobaea cannabifolia</i>	2019
Sandlupin	<i>Lupinus nootkatensis</i>	2019
Blomsterlupin	<i>Lupinus polyhyllus</i>	2019
(Parkslide)	(<i>Reynoutria japonica</i>)	(2019) ²
(Jätteslide)	(<i>Reynoutria sachalinensis</i>)	(2019) ²
(Hybridslide)	(<i>Reynoutria ×bohemica</i>)	(2019) ²
Vresros	<i>Rosa rugosa</i>	2019
Jättegullris	<i>Solidago altissima</i>	2023
Kanadensiskt gullris	<i>Solidago canadensis</i>	2023
Höstgullris	<i>Solidago gigantea</i>	2023
Rönnspirea	<i>Sorbaria sorbifolia</i>	2023
Vitspirea	<i>Spiraea alba</i>	2023

FAGLAR		
Främmande hökfåglar	<i>Acciptriformes</i>	2016
Främmande falkfåglar	<i>Falconiformes</i>	2016
Främmande ugglefåglar	<i>Strigiformes</i>	2016
Främmande kråkfåglar	<i>Corvidae</i>	2016
Korsningar av fjällgås med andra gåsararter	<i>Anser erythropus hybridi</i>	2016
DÄGGDJUR		
Främmande rovdjur	<i>Carnivora</i>	2016
(Mink)	<i>(Neovison vison)</i>	(2019) ²
Korsningar av tamhund och varg	<i>(Canis lupus) x (Canis familiaris)</i>	2019
Främmande fladdermöss	<i>Chiroptera</i>	2016
Jordekorrar	<i>Tamias</i>	2019
KRÅLDJUR		
Sandödlor	<i>Lacerta agilis</i>	2016
GRODDJUR		
Främmande gröngrodor	<i>Pelophylax</i>	2016
Lövgroda	<i>Hyla arborea</i>	2016
Gulbukig klockgroda	<i>Bombina variegata</i>	2016
Leopardgroda	<i>Lithobates pipiens</i>	2019
Långbensgroda	<i>Rana dalmatina</i>	2019
Bergvattensalamander	<i>Ichthyosaura alpestris</i>	2016
BLÖTDJUR		
Mördarsnigel	<i>Arion vulgaris</i>	2019
Svarthuvad snigel	<i>Krynckillus melanocephalus</i>	2023

¹ Har övergått till EU:s förteckning över invasiva främmande arter år 2017.

² Har övergått till EU:s förteckning över invasiva främmande arter år 2025.

1.3. Utarbetande och godkännande av hanteringsplanen

Enligt den nationella lagen om främmande arter ska jord- och skogsbruksministeriet godkänna planen om hanteringsåtgärder enligt artikel 19 och handlingsplanen för spridningsvägar enligt artikel 13 i EU:s förordning om invasiva främmande arter. I handlingsplanen ska de prioriterade spridningsvägarna för invasiva främmande arter identifieras och åtgärder för att öka medvetenheten och förhindra spridning av dessa arter föreslås. Dessa planer ska i Finland upprättas för både de arter som ingår i den nationella förteckningen och de arter som ingår i unionsförteckningen.

Naturresursinstitutet Luke har utarbetat en utredning över hur stor spridning de främmande arter som lades till i den nationella förteckningen år 2023 har i Finland och vilka som är de mest kostnadseffektiva sätten att bekämpa dem. Utredningen och det förslag till hanteringsplan som tagits fram utifrån den baserar sig på publikationen Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 8/2026 *Ehdotus haitallisten vieraslajien hallintasuunnitelmaksi kansalliseen luetteloon vuonna 2023 lisätyille lajeille*, författare Erja Huusela, Heidi Blom, Miia Mänttari och Miia Jauni från Naturresursinstitutet.

I detta förslag till hanteringsplan föreslås hanteringsåtgärder för de sex växtarter och en djurart som lades till i den finska nationella förteckningen över främmande arter år 2023:

- Höstgullris (*Solidago gigantea*)
- Kanadensiskt gullris (*Solidago canadensis*)
- Jättegullris (*Solidago altissima*)

- Vitspirea (*Spiraea alba*)
- Rönnspirea (*Sorbaria sorbifolia*)
- Tysklönn (*Acer pseudoplatanus*)
- Svarthuvad snigel (*Krynioillus melanocephalus*)

1.3.1 Riskanalysen som ligger till grund för hanteringsplanen

För detta förslag har det gjorts en riskanalys av de sex växtarter och en djurart som lades till i den finska nationella förteckningen över främmande arter år 2023. Fyra av arterna härstammar från de amerikanska kontinenterna (höstgullris, kanadensiskt gullris, jättegullris och vitspirea) och en från gränsområdet mellan Östeuropa och Västasien (svarthuvad snigel).

I riskanalysen undersöktes arternas 1) förekomst, 2) spridningsrisk och 3) hanteringsåtgärder samt hur skyndsamt åtgärderna behövs i Finland. I riskanalysen användes samma metod som i tidigare förslag till hanteringsplaner: arterna klassificerades utifrån olika faktorer med hjälp av frågebatteriet i riskanalysen (se bilaga 1). Faktorer som bedömdes var utbredning (2 frågor), spridningstryck (2 frågor), spridningssätt och antal spridningsvägar (2 frågor), risk för negativa effekter om arten sprider sig till Finland (5 frågor) samt vilka hanteringsåtgärder som behövs och hur skyndsamt (3 frågor). Till varje fråga fanns 3–7 alternativ, varav man kunde välja ett eller flera stycken. Klassificeringarna i avsnittet Hanteringsåtgärder gjordes baserat på klassificeringar i frågebatteriets tidigare avsnitt. För att underlätta tolkning av resultaten utarbetades en artbeskrivning för varje art, där de gjorda klassificeringarna beskrevs verbalt. Frågorna i riskanalysen presenteras i Bilaga 1.

Som undersökningsmaterial användes tidigare riskanalyser av arterna (bl.a. EPPO och EU), databaser med information om främmande arter (CABI, ISSG Global Invasive Species Database, GB non-native species secretariat, NOBANIS) samt vetenskapliga artiklar. Förekomsten av arterna i Finland och närliggande områden utreddes med hjälp av databaser (t.ex. Laji.fi, Kasviatlas, GBIF, Artdatabanken, Artsdatabanken, Elurikkus) samt andra informationskällor.

Riskanalysens artspecifika resultat presenteras i Bilaga 2. Av dessa arter sprids två arter regelbundet och fyra arter sporadiskt till Finland. Om en art (jättegullris) finns inga spridningsobservationer från Finland, men dess spridning är möjlig. Om sex arter är det känt att de trivs i det finska klimatet, om en art är det känt att den med stor sannolikhet trivs i det finska klimatet.

Jättegullris har veterligen inte påträffats i naturen vare sig i Finland eller närliggande områden. Till Europa har jättegullris ursprungligen importerats som trädgårdsväxt och det är inte uteslutet att det inte finns i trädgårdar hos oss och i närliggande områden. De övriga växtarterna (kanadensiskt gullris, höstgullris, vitspirea, rönnspirea, tysklönn) och svarthuvad snigel är etablerade i den finländska naturen.

Dessa arter har också ett etablerat bestånd som reproducerar sig i Finlands närområden. Etablering av jättegullris i Finland är möjlig. Kanadensiskt gullris och rönnspirea är etablerade och har en stor spridning i Finland, medan de övriga arternas utbredning än så länge är mer lokal.

Alla arter i den kompletterande förteckningen har flera spridningsvägar till Finland. Växterna sprids till följd av både avsiktlig och oavsiktlig mänsklig aktivitet. Svarthuvad snigel sprids till Finland och i Finland till följd av oavsiktlig mänsklig aktivitet främst med växt- och plantmaterial samt jordmaterial. Alla arter kan sprida sig naturligt i Finland.

Rönnspirea samt kanadensiskt gullris och höstgullris orsakar omfattande negativa effekter även på andra ställen i motsvarande förhållanden som i Finland. Men vet att i synnerhet rönnspirea och kanadensiskt gullris har negativa effekter på biodiversitet och ekosystem hos oss. Av arterna som bedömts kan endast svarthuvad snigel ha negativa effekter på människors hälsa.

1.3.2 Huvudsakligt innehåll i hanteringsplanen och rekommendationer om prioriterade hanteringsåtgärder

Baserat på den risk som främmande arter medför samt kostnaderna och fördelarna av bekämpningsåtgärder utvärderade och valde man ut de prioriterade hanteringsåtgärder, vilka det lönar sig att satsa på i Finland. De främmande arter som enligt nationell lagstiftning är invasiva och vilka granskades för denna hanteringsplan är alla, med undantag för jättegullris, redan etablerade i vårt land eller också finns det en betydande risk att de sprids till landet.

Baserat på riskanalysen har man av de arter och artgrupper som ingår i den nationella förteckningen över invasiva främmande arter tidigare urskilt fyra grupper baserat på den aktuella utbredningen, spridningsrisken och de hanteringsåtgärder som krävs: 1. Invasiva främmande arter som är etablerade i Finland, 2. Invasiva främmande arter som påträffas som sällskapsdjur i Finland, 3. Invasiva främmande arter som påträffas sporadiskt i Finland och 4. Invasiva främmande arter med låg spridningsrisk som ännu inte förekommer i Finland.

Samtliga arter som ingick i granskningen, med undantag för jättegullris, hör till grupp 1, vilket innebär att de redan är etablerade i vårt land och förutsätter omedelbara bekämpningsåtgärder. Ytterligare spridning av dem måste försöka förhindras och utbredning begränsas i synnerhet i områden där arterna kan ha stora negativa effekter. Dessutom måste man sträva efter att helt utrota dessa arter, åtminstone lokalt. Jättegullris har kunnat importeras till i Finland som trädgårdsväxt och kan sprida sig till naturen från trädgårdsplanteringar. Än så länge finns det dock inga bekräftade observationer av den i den finska naturen. Introduktionen av jättegullris i Finland måste förhindras. Dessutom måste artens eventuella spridning från gårdar och trädgårdar till naturen förhindras.

Ovan nämnda arter och de föreslagna hanteringsåtgärderna har behandlats i den av jord- och skogsbruksministeriet tillsatta expertgruppen för främmande arter.

1.3.3 Genomförande av hanteringsplanen

Enligt lagen om främmande arter utövar Tillstånds- och tillsynsverket tillsyn över efterlevnaden av de förbud och skyldigheter som meddelas i EU:s förordning om invasiva främmande arter och i den nationella lagen. Importförbudet till EU-området övervakas av Tullen. Tillstånds- och tillsynsverket utövar också tillsyn över efterlevnaden av de tillstånd för nyttjande av främmande arter som det beviljat. Förbuden och skyldigheterna samt de sanktioner som föreskrivits i lagen för att dessa ska iaktas bidrar också till bekämpningen av invasiva främmande arter. Förbud och skyldigheter kan tillämpas när man entydigt kan påvisa vem som svarar för spridningen av den invasiva främmande arten. Största delen av bekämpningen av främmande arter gäller dock förekomster vars ursprung och spridningssätt inte är kända, och då finns det inte heller någon som är ansvarig för bekämpningen. I hanteringsplanen behandlas i synnerhet bekämpningen av sådana här förekomster av främmande arter.

EU:s förordning om invasiva främmande arter och den nationella lagstiftningen förutsätter inte bekämpning av alla förekomster. I lagen om främmande arter föreskrivs inte heller vems uppgift det är att genomföra hanteringsplanen. Myndigheterna vidtar åtgärder för att bekämpa främmande arter enligt befogenheterna i en annan lag. Av denna anledning beskrivs i hanteringsplanen ansvariga organ och samarbetspartner i genomförandet av åtgärderna, men inte den myndighet som har det huvudsakliga ansvaret. I anslutning till varje åtgärd anges tidsplanen för genomförandet. Syftet är att myndigheterna

och andra aktörer ska använda hanteringsplanen i bekämpningsarbetet så att de kan fokusera åtgärderna och de nödvändiga resurserna så effektivt som möjligt. Utgångspunkten är alltså att av de ansvariga organ och samarbetspartner som nämns i hanteringsplanens olika åtgärder ansvarar exempelvis ministerierna för budgetfinansieringen och resultatstyrningen och Tillstånds- och tillsynsverket för tillsynen över lagstiftning och tillhörande åtgärder, Naturresursinstitutet, Livskraftscentralerna, Forststyrelsens naturtjänster samt övriga motsvarande ämbetsverk inom den offentliga sektorn organiserar genomförandet och arbetar med uppföljning, Luomus ansvarar för informationssystemen och ett flertal ämbetsverk, organisationer samt andra aktörer och föreningar tillsammans ansvarar för egen del för exempelvis kommunikation. Denna hanteringsplan stöder verkställandet av lagstiftningen om främmande arter.

Separat projektfinansiering kan ansökas situationsanpassat och efter behov för forsknings-, utrednings och utvecklingsprojekt som bidrar till bättre hantering av främmande arter, till exempel som EU-projekt. Bekämpningen och avlägsnandet av främmande djurarter ska utföras på bästa möjliga sätt med tanke på djurens välfärd och så att djuren besparas smärta, lidande och nöd. Det rekommenderas att man följer EU:s anvisning om hantering av främmande arter av ryggradsdjur.¹

1.4. Vägar för oavsiktlig introduktion och spridning

Enligt den nationella lagen om främmande arter ska jord- och skogsbruksministeriet även godkänna handlingsplanen för oavsiktliga spridningsvägar enligt artikel 13 i EU:s förordning om invasiva främmande arter.

Även handlingsplanen för vägar för oavsiktlig introduktion och spridning är baserad på publikationen Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 8/2026, Ehdotus haitallisten vieraslajien hallintasuunnitelmaksi kansalliseen luetteloon vuonna 2023 lisätyille lajeille, författare Erja Huusela, Heidi Blom, Miia Mänttari och Miia Jauni från Naturresursinstitutet. Med hjälp av handlingsplanen utreds och styrs de åtgärder som sätts in för att förhindra oavsiktlig spridning av arter som ingår i unionsförteckningen exempelvis med importvaror eller fordon.

På grundval av utredningen analyserades vägarna för oavsiktlig introduktion och spridning av invasiva främmande arter i EU och utarbetades ett planförslag om prioriterade åtgärder med vilka spridning av invasiva främmande arter via dessa vägar kan begränsas och förhindras. Analysen av spridningsvägarna samt handlingsplanen jämte åtgärderna beskrivs i planens del 3.

¹ EU:s anvisning om bekämpning av främmande ryggradsdjur ur perspektivet för djurvelfärd (på engelska) – [Manual for the management of vertebrate invasive alien species of Union concern – incorporating animal welfare](#)

2. Hanteringsplanen

Hanteringsåtgärderna för de arter som lades till i den nationella förteckningen över främmande arter år 2023 baserar sig på riskanalysen som presenterades tidigare. Utöver de artspecifika åtgärderna listas allmänna åtgärder för bland annat kommunikation och information om främmande arter, verkställandet av hanteringen av främmande arter och forskning. I anslutning till åtgärderna finns en beskrivning av ansvariga organ och samarbetspartner för genomförandet av åtgärderna och en tidsplan för arbetet. Syftet är att myndigheterna och andra aktörer ska använda hanteringsplanen i bekämpningsarbetet så att de kan fokusera åtgärderna och de nödvändiga resurserna så effektivt som möjligt.

2.1 Artspecifika åtgärdsförslag

De artspecifika hanteringsåtgärderna fokuserar på enskilda invasiva främmande arters särdrag och bekämpningsbehov. Med hjälp av dem inriktas bekämpningsåtgärderna utifrån arternas utbredning, spridningssätt och ekologisk påverkan för att åtgärderna ska ha så stor effekt som möjligt.

2.1.1 Rönnspirea

Rönnspirea är en art med stor spridning som odlas allmänt i trädgårdar och planteringar i offentliga miljöer. Systematisk och långsiktig bekämpning behövs för att minska de negativa effekterna och begränsa spridningen. När bekämpningsåtgärder planeras ska de mest känsliga områdena och områdena med de största naturvärdena prioriteras.

Rönnspirea hade två (2) års övergångsperiod och bestämmelserna om den trädde i kraft den 15 augusti 2025.

Kartläggning av förekomsterna av rönnspirea

Det ska genomföras en systematisk och täckande kartläggning av förekomsten av rönnspirea i hela landet. Närmare vegetationskartläggningar behövs i särskilt känsliga naturområden, såsom naturskyddsområden och vid andra värdefulla naturobjekt, där spridning av arten kan ha betydande ekologiska effekter. Information ska utnyttjas i uppföljning av arten, inriktning och prioritering av bekämpningen samt beredning av regionala handlingsplaner.

Det ska säkerställas att anvisningar som rör identifiering av arter finns tillgängliga i tillräcklig utsträckning. Medborgare ska informeras för att aktivera dem att rapportera nya observationer av i synnerhet förrymda förekomster som etablerat sig i naturen (Vieraslajit.fi, Laji.fi, iNaturalist).

- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, kommunikationsministeriet, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, Forststyrelsen, Naturhistoriska centralmuseet, forskningsinstitut, högskolor, kommuner, Delegationen för frågor om hantering av främmande arter, kommuner, Kommunförbundet, intresseorganisationer inom jord- och skogsbruk och trädgårdsodling, aktörer inom grönsektorn, rådgivningsorganisationer, trädgårds- och naturskyddsorganisationer, lokala aktörer (t.ex. hembygds-, idrotts-, friluftslivs-, natur- och ungdomsorganisationer), företag.
- **Tidsplan:** fortlöpande

Bestånd av rönnspirea utrotas och spridning av dem förhindras

Bestånd av rönnspirea ska utrotas enligt skyndsamhetsordningen enligt nedan:

1. naturskyddsområden, förekomster av arter och naturtyper som är hotade eller nära hotade, övriga värdefulla naturtyper
2. områden i närheten av ovan nämnda naturobjekt
3. övriga naturområden
4. övriga objekt
 - vägrenar och övriga trafikområden
 - parker och andra grönområden; uppmärksamhet ska i synnerhet fästas vid kantområden till områden i naturligt tillstånd och skogar.
 - gårdsområden, områden som tillhör husbolag och övriga bebyggda

gårdsområden.

Dessutom ska spridningen av rönnspirea till nya växtplatser förhindras.

- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** Forststyrelsen, Trafikledsverket, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, kommuner, församlingar, husbolag och andra privata markägare
- **Tidsplan:** fortlöpande

Bekämpningsmetoder

I första hand rekommenderas mekaniska bekämpningsmetoder. Se informationen om bekämpningsmetoder som uppdateras i artkortet för rönnspirea på webbplatsen vieraslajit.fi. <https://vierasla-jit.fi/lajit/MX.38786>

2.1.2 Kanadensiskt gullris och höstgullris

Kanadensiskt gullris är en relativt vanlig invasiv främmande art med måttlig spridning. Höstgullris är mer sällsynt än kanadensiskt gullris. För båda arterna koncentreras de prioriterade hanteringsåtgärderna till bekämpning av populationer och förhindrande av spridning.

Uppdaterad information om förekomsten av gullris i naturen samlas in

Det ska säkerställas att anvisningar som rör identifiering av arter finns tillgängliga i tillräcklig utsträckning. Medborgare ska informeras för att aktivera dem att rapportera nya observationer av i synnerhet förrymda förekomster som etablerat sig i naturen (Vieraslajit.fi, Laji.fi, iNaturalist). Eftersom identifieringen av arter är utmanande ska möjligheten att hantera rapportering av gullrisobservationer som en och samma grupp utvecklas.

- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, kommunikationsministeriet, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, Forststyrelsen, Naturhistoriska centralmuseet, forskningsinstitut, högskolor, kommuner, Delegationen för frågor om hantering av främmande arter, kommuner, Kommunförbundet, intresseorganisationer inom jord- och skogsbruk och trädgårdsodling, aktörer inom grönsektorn, rådgivningsorganisationer,

trädgårds- och naturskyddsorganisationer, lokala aktörer (t.ex. hembygds-, idrotts-, friluftslivs-, natur- och ungdomsorganisationer), företag.

- **Tidsplan:** fortlöpande

Bestånd av kanadensiskt gullris och höstgullris utrotas och spridning av dem förhindras

Bestånd av kanadensiskt gullris och höstgullris ska utrotas enligt skyndsamhetsordningen enligt nedan:

1. naturskyddsområden, förekomster av arter och naturtyper som är hotade eller nära hotade, övriga värdefulla naturtyper
2. områden i närheten av ovan nämnda naturobjekt
3. övriga naturområden
4. övriga objekt
 - vägrenar och övriga trafikområden
 - parker och andra grönområden; uppmärksamhet ska i synnerhet fästas vid koloniträdgårdar och odlingslotter
 - gårdsområden, områden som tillhör husbolag och övriga bebyggda

gårdsområden

Dessutom ska spridningen av kanadensiskt gullris och höstgullris till nya växtplatser förhindras.

I fråga om gullrissläktet ska särskild uppmärksamhet fästas vid spridning på grund av

förflyttning av jordmassor.

- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** Forststyrelsen, Trafikledsverket, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, kommuner, församlingar, husbolag och andra privata markägare
- **Tidsplan:** fortlöpande

Bekämpningsmetoder

I första hand rekommenderas mekaniska bekämpningsmetoder. Se informationen om bekämpningsmetoder som uppdateras i artkorten på webbplatsen [vierasla-jit.fi](https://vierasla-jit.fi/lajit/MX.39730). Kanadensiskt gullris: <https://vierasla-jit.fi/lajit/MX.39730> Höstgullris: <https://vierasla-jit.fi/lajit/MX.39732>

2.1.3 Vitspirea

Vitspirea är en relativt vanlig invasiv främmande art med måttlig spridning. De prioriterade hanteringsåtgärderna för arten koncentreras till bekämpning av populationer och förhindrande av spridning.

Uppdaterad information om förekomsten av vitspirea i naturen samlas in

Det ska säkerställas att anvisningar som rör identifiering av arter finns tillgängliga i tillräcklig utsträckning. Medborgare ska informeras för att aktivera dem att rapportera nya observationer av i synnerhet förrymda förekomster som etablerat sig i naturen (Vieraslajit.fi, Laji.fi, iNaturalist).

- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, kommunikationsministeriet, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, Forststyrelsen, Naturhistoriska centralmuseet, forskningsinstitut, högskolor, kommuner, Delegationen för frågor om hantering av främmande arter, kommuner, Kommunförbundet, intresseorganisationer inom jord- och skogsbruk och trädgårdsodling, aktörer inom grönsektorn, rådgivningsorganisationer, trädgårds- och naturskyddsorganisationer, lokala aktörer (t.ex. hembygds-, idrotts-, friluftslivs-, natur- och ungdomsorganisationer), företag.
- **Tidsplan:** fortlöpande

Bestånd av vitspirea utrotas och spridning av dem förhindras

Bestånd av vitspirea ska utrotas enligt skyndsamhetsordningen enligt nedan:

1. naturskyddsområden, förekomster av arter och naturtyper som är hotade eller nära hotade, övriga värdefulla naturtyper
2. områden i närheten av ovan nämnda naturobjekt
3. övriga naturområden
4. objekt i närheten av stränder och vattenleder
5. övriga objekt
 - vägrenar och övriga trafikområden
 - parker och andra grönområden; uppmärksamhet ska i synnerhet fästas vid koloniträdgårdar och odlingslotter
 - gårdsområden, områden som tillhör husbolag och övriga

bebyggda gårdsområden

Dessutom ska spridningen av vitspirea till nya växtplatser förhindras.

- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** Forststyrelsen, Trafikledsverket, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, kommuner, församlingar, husbolag och andra privata markägare
- **Tidsplan:** fortlöpande

Bekämpningsmetoder

I första hand rekommenderas mekaniska bekämpningsmetoder. Se informationen om bekämpningsmetoder som uppdateras i artkortet för vitspirea på webbplatsen vieraslajit.fi.

<https://vierasla-jit.fi/lajit/MX.41383>

2.1.4 Tysklönn

Tysklönn är en lokalt och fåtaligt förekommande invasiv främmande art. De prioriterade hanteringsåtgärderna för arten är kopplade till kartläggning av förekomster, uppföljning och kommunikation. Målet är att förhindra spridning av tysklönn inom Finland.

Uppdaterad information om förekomsten av tysklönn samlas in

Det ska säkerställas att anvisningar som rör identifiering av arter finns tillgängliga i tillräcklig utsträckning. Medborgare ska informeras för att aktivera dem att rapportera nya observationer av i synnerhet förrymda förekomster som etablerat sig i naturen (Vieraslajit.fi, Laji.fi, iNaturalist).

- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, kommunikationsministeriet, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, Forststyrelsen, Naturhistoriska centralmuseet, forskningsinstitut, högskolor, kommuner, Delegationen för frågor om hantering av främmande arter, kommuner, Kommunförbundet, intresseorganisationer inom jord- och skogsbruk och trädgårdsodling, aktörer inom grönsektorn, rådgivningsorganisationer, trädgårds- och naturskyddsorganisationer, lokala aktörer (t.ex. hembygds-, idrotts-, friluftslivs-, natur- och ungdomsorganisationer), företag.
- **Tidsplan:** fortlöpande

Tysklönnarna tas bort

Bestånd av tysklönn ska i första hand utrotas från objekt med stora naturvärden och närliggande områden (närhet till naturskyddsområde, närhet till förekomster av hotade arter, värdefulla naturtyper). Dessutom ska tysklönn utrotas från parker, arboretum och andra grönområden, områden som tillhör husbolag, vägrenar och övriga bebyggda miljöer.

Dessutom ska spridningen av tysklönn till nya växtplatser förhindras.

- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** Forststyrelsen, Trafikledsverket, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, kommuner, församlingar, husbolag och andra privata markägare
- **Tidsplan:** fortlöpande

Bekämpningsmetoder

I första hand rekommenderas mekaniska bekämpningsmetoder. Se informationen om bekämpningsmetoder som uppdateras i artkortet för tysklönn på webbplatsen vieraslajit.fi. <https://vieraslajit.fi/la-jit/MX.39123>

2.1.5 Jättegullris

Jättegullris har än så länge inte observerats i Finland och därmed är de prioriterade hanteringsåtgärderna kopplade till tidig upptäckt av eventuella förekomster, uppföljning och kommunikation samt snabba bekämpningsåtgärder. Målet är att förhindra spridning och etablering av jättegullris inom Finland.

Introduktion av arten i Finland förhindras och dess förekomst i Finlands närområden övervakas

Målet är att upptäcka eventuell förekomst av jättegullris i tid och att förhindra dess etablering. I fråga om gullrissläktet ska särskild uppmärksamhet fästas vid spridning på grund av förflyttning av jordmassor. Kommunikation och information om att arten är invasiv, anvisningar om identifiering av främmande gullrisarter, medborgare uppmanas att rapportera eventuella observationer (Vieraslajit.fi, Laji.fi, iNaturalist).

- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, kommunikationsministeriet, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, Tullen, Forststyrelsen, Naturhistoriska centralmuseet, forskningsinstitut, högskolor, kommuner, Delegationen för frågor om hantering av främmande arter, kommuner, Kommunförbundet, intresseorganisationer inom jord- och skogsbruk och trädgårdsodling, aktörer inom grönsektorn, rådgivningsorganisationer, trädgårds- och naturskyddsorganisationer, lokala aktörer (t.ex. hembygds-, idrotts-, friluftslivs-, natur- och ungdomsorganisationer), företag.
- **Tidsplan:** fortlöpande

Bestånd av jättegullris tas bort när sådana påträffas

Om jättegullris observeras ska snabba bekämpningsåtgärder inledas omedelbart för att utrota arten.

- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** Forststyrelsen, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, markägare (staten, kommuner, privata markägare)
- **Tidsplan:** vid behov, fortlöpande

Bekämpningsmetoder

Se informationen om bekämpningsmetoder som uppdateras i artkortet för jättegullris på webbplatsen vieraslajit.fi:

<https://vieraslajit.fi/lajit/MX.39731>

2.1.6 Svarthuvad snigel

I Finland är antalet förekomster av svarthuvad snigel tills vidare begränsat och spridning måste försöka förhindras snabbt med effektiva bekämpningsåtgärder. De första förekomsterna i Finland har påträffats i parker (arboretum) och trädgårdar. Arten har observerats sprida sig åtminstone med plantor och växtmaterial. Arten kan även spridas med jordmaterial och arbetsmaskiner.

Artens utbredning utreds närmare och medvetenheten om arten ökas

Artens nuvarande utbredning och livsmiljötyperna där den förekommer ska utredas. Uppmärksamhet ska fästas vid förekomsten av arten i synnerhet i plantskolor, parker, arboretum, i gårdsområden och trädgårdar och medborgare uppmuntras att rapportera observationer på webbplatsen vieraslajit.fi. Medvetenheten om arten ska ökas i anslutning till försäljning av växt- och plantmaterial.

- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, kommunikationsministeriet, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, Forststyrelsen, Naturhistoriska centralmuseet, forskningsinstitut, högskolor, kommuner, Delegationen för frågor om hantering av främmande arter, kommuner, Kommunförbundet, intresseorganisationer inom jord- och skogsbruk och trädgårdsodling, aktörer inom grönsektorn, rådgivningsorganisationer,

trädgårds- och naturskyddsorganisationer, lokala aktörer (t.ex. hembygds-, idrotts-, friluftslivs-, natur- och ungdomsorganisationer), företag.

- **Tidsplan:** fortlöpande

Individer av arten tas bort när de påträffas.

Särskild uppmärksamhet ska fästas vid förekomster och situationer (arboretum, plantskolor, impediment, gårdsområden och trädgårdar, trädgårdsavfall, schaktningar) från vilka arten lätt sprider sig till miljön. Det säkerställs att anvisningar som rör identifiering av arten finns tillgängliga i tillräcklig utsträckning. Individer avlägsnas först när artbestämningen har bekräftats; vid behov rekommenderas att man tar kontakt med experter.

- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** Naturhistoriska centralmuseet, kommuner, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, markägare (staten, kommuner, privata), botaniska trädgårdar, arboretum, företag, plantskolor, organisationer och föreningar, medborgare.
- **Tidsplan:** fortlöpande

Det ordnas lokala bekämpningstakten och avlägsnande av arten från offentliga miljöer uppmuntras.

- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** kommuner, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, markägare, organisationer och föreningar
- **Tidsplan:** fortlöpande

Bekämpningsmetoder

Se informationen om bekämpningsmetoder som uppdateras i artkortet för svarthuvad snigel på webbplatsen vieraslaivit.fi: <https://vieraslaivit.fi/lajit/MX.5017394>

Yrkesmässiga aktörer har skyldighet att förhindra spridning av svarthuvad snigel utanför ett område som de innehar exempelvis med mylla, jordmaterial eller växter. Även fastighetsägarens och - innehavarens omsorgsplikt gäller svarthuvad snigel. Fastighetens ägare eller innehavare ska se till att skäligen åtgärder vidtas för att utrota eller innesluta svarthuvad snigel, om förekomst av arten eller spridning av den kan orsaka betydande skada för den biologiska mångfalden eller medföra fara för hälsa eller säkerhet.

2.2 Allmänna åtgärdsrekommendationer om hantering av främmande arter

De allmänna hanteringsåtgärderna som gäller för alla arter lägger grunden för hantering och bekämpning av främmande arter. De förebyggande och korrigerande åtgärderna gäller alla främmande arter som definierats som invasiva oberoende av artspecifika skillnader. Med hjälp av dessa åtgärder försöker man minska risken för spridning av invasiva främmande arter och effekterna av dem på ett heltäckande sätt exempelvis genom att öka medvetenheten, främja tidig upptäckt och snabb bekämpning samt genom att förenhetliga handlingssätten mellan olika aktörer.

Kommunikation och information till yrkesverksamma i grönsektorn, trädgårds- och växtentusiaster samt medborgare om att de arter som ingår i denna hanteringsplan är invasiva, om utrotning av dem, förhindrande av spridning och de förbud som gäller för dem.

I kommunikationen om skadlighet ges information förutom om skadligheten för den biologiska mångfalden även information om eventuella ekonomiska och hälsomässiga samt övriga negativa konsekvenser som arterna orsakar.

- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, kommuner, Grönmiljöförbundet rf, trädgårdshandeln och -intresserade, organisationer och föreningar
- **Tidsplan:** fortlöpande

Det utarbetas regionala handlingsplaner för att bekämpa invasiva främmande arter.

I handlingsplanerna ska man särskilt fästa uppmärksamhet vid naturskyddsområden, förekomster av hotade arter, närheten till värdefulla naturobjekt samt andra betydande naturområden. I bebyggda miljöer ska i planerna behandlas bland annat väg- och trafikmiljöer, strandnära områden och objekt i anslutning till vattenleder, parker och andra grönområden samt gårdsområden, områden som tillhör husbolag och övriga bebyggda gårdsområden.

Handlingsplanen ska innehålla exempelvis:

- utredning av förekomster
- prioritering av bekämpningsobjekt
- bedömning av effektiviteten av lämpliga bekämpningsåtgärder och eventuella miljökonsekvenser av dem
- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** Forststyrelsen, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, Trafikledsverket, andra markägare (staten, kommuner).
- **Tidsplan:** fortlöpande

Forskningsfinansiering säkerställs och ytterligare forskning produceras om effekterna av främmande arter, förekomsten av dem och under vilka förutsättningar de trivs i de finländska förhållandena (inkl. effekterna av klimatförändringarna)

I Finland produceras systematisk forskning och informationsinsamling för att kartlägga utbredningen av invasiva främmande arter och deras effekter, framför allt om följande ämnen:

- kartläggning av utbredningen av invasiva främmande arter och deras effekter, i synnerhet i naturskyddsområden och vid andra värdefulla naturobjekt
- klimatförändringarnas påverkan på utbredningen av invasiva främmande arter
- invasiva främmande arters effekter på arter och ekosystem
- utveckling av metoderna för observation, bekämpning och hantering av invasiva främmande arter och bedömning av effektiviteten
- ekonomiska skador och kostnader som invasiva främmande arter orsakar
- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, kommunikationsministeriet, forskningsfinansierare, universitet och forskningsinstitut, Forststyrelsen, Finlands skogscentral, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, Trafikledsverket
- **Tidsplan:** fortlöpande

Hanteringen av främmande arter utvecklas

Det ska utvecklas ekologiskt och ekonomiskt hållbara bekämpningsmetoder och ny teknik för identifiering och observation av främmande arter (bl.a. drönare, AI-baserade identifieringsverktyg, robotik).

Mottagningen av och en adekvat behandling av växtavfall och jordmaterial som innehåller främmande arter ska utvecklas så att de fungerar. Anvisningar ska utfärdas om behandling av avfall som innehåller främmande arter. Nationella, enhetliga anvisningar om mottagning, hantering, mellanlagring och slutdeponering av jordmaterial som innehåller delar av främmande arter och växtavfall som innehåller främmande arter tas i bruk i stor omfattning och preciseras efter behov, vilket även omfattar mer konkreta anvisningar om bedömning av när jordmaterialet anses vara förorenat med tanke på hantering av främmande arter och vart det kan lämnas för behandling.

Pilotprojekt och andra projekt för återställande av ekosystem efter bekämpning av invasiva främmande arter ska beredas.

Skyddet av värdefulla naturobjekt och arter ska utvecklas genom att skapa buffertzoner utan främmande arter runt dem.

- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** Forststyrelsen, Finlands skogscentral, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, Trafikledsverket, andra markägare (staten, kommuner), forskningsinstitut, högskolor
- **Tidsplan:** fortlöpande

Bedömning av hur väl hanteringsåtgärderna har lyckats och utvecklande av rapporteringen om främmande arter

Effektiviteten av genomförda åtgärder ska bedömas och information samlas in om hur situationen med främmande arter utvecklas. Bland annat:

- bekämpningsåtgärder och observationsdata för alla invasiva främmande arter rapporteras på webbplatsen vieraslajit.fi,
 - uppföljningssystemet för bekämpningsåtgärder och dess ibruktagande utvecklas,
 - medborgarnas deltagande i uppföljningen av främmande arter utvecklas exempelvis med hjälp av mobilapplikationer och lättanvända observationsverktyg,
 - skogsbruksaktörernas utbildning om identifiering av främmande arter utökas och dokumentationen av observationer av främmande arter i skogen på webbplatsen vieraslajit.fi främjas,
 - jordbruksaktörernas utbildning om identifiering av främmande arter utökas och dokumentationen av observationer av förekomster av främmande arter i och utanför jordbruksområden på webbplatsen vieraslajit.fi främjas,
 - det säkerställs att alla observationer av invasiva främmande arter finns tillgängliga via Finlands Artdatacenter samt
 - det bedöms om hanteringsåtgärderna har minskat mängden främmande arter, spridningen av dem och hotet mot naturvärden.
- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, Naturhistoriska centralmuseet Luomus, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, kommuner, Forststyrelsen, Finlands skogscentral, intresse- och rådgivningsorganisationer inom jord- och skogsbruk och trädgårdsodling, amatörgrupper (t.ex. naturentusiaster), organisationer och föreningar
 - **Tidsplan:** fortlöpande

Finansieringen av åtgärderna för hantering av främmande arter tryggas

Finansieringskanaler via EU utnyttjas i hanteringen av främmande arter, t.ex. Leader-finansiering, EU:s landsbygdsfinansiering, EU:s fond för snabb bekämpning av invasiva främmande arter ([European Invasive Alien Species Rapid-Response Fund](#)) och EU-programmen Life och Horisont Europa.

Hanteringen av främmande arter inkluderas i regeringsprogram och offentlig finansiering för att trygga kontinuerlig finansiering.

- **Ansvariga och samarbetspartner:** jord- och skogsbruksministeriet/landsbygdsnätverket, miljöministeriet, kommunikationsministeriet, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, de regionala Leader-grupperna, forskningsinstitut, högskolor
- **Tidsplan:** fortlöpande

Medvetenheten om främmande arter ökas med hjälp av kommunikation

Medvetenheten ska ökas framför allt om de arter som lagts till i den nationella förteckningen som invasiva främmande arter.

- Följande teman betonas: identifiering av arter, förhindrande av spridning, bekämpningsåtgärder och genomförande av dem och eventuella miljökonsekvenser.
- Trädgårdsentusiaster påminns om importförbudet.
- Riktad kommunikation till kommuner och medborgare samt aktörer inom olika branscher effektiviseras:
Bl.a. trädgårdshandeln, (amatör)trädgårdsmästare, resenärer. Även hobbyorganisationers kommunikation i syfte att bekämpa invasiva främmande arter stöds.
- Kommunikationen och informationen om främmande arter i skogen ökas mot sådana aktörer som rör sig mycket i naturen, såsom aktörer inom skogssektorn, jägare och orienterare.
- För alla som producerar kommunikation och information utarbetas konkreta, tydliga och enhetliga anvisningar som är lätta att tillämpa och med vilka man säkerställer tryggt och etiskt avlivande av främmande djurarter.
- Medborgare informeras för att aktivera dem att rapportera sina observationer på webbplatsen vieraslajit.fi och delta i bekämpningen och ordnandet av talkon.
- Genom kommunikation uppmuntras också markägares och kommuners medvetenhet om sitt ansvar och sina skyldigheter att bekämpa främmande arter på sina marker.
- Tillräckligt tidig och omfattande information till markägare om kartläggning av främmande arter som ska utrotas och om planering av bekämpningsåtgärderna för att säkerställa samarbetet och samordningen.
- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, kommunikationsministeriet, forskningsinstitut, högskolor, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, kommuner, Forststyrelsen, Finlands skogscentral, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, Delegationen för frågor om hantering av främmande arter, Kommunförbundet, intresseorganisationer inom jord- och skogsbruk och trädgårdsodling, aktörer inom grönsektorn, rådgivningsorganisationer och läroanstalter, trädgårds- och naturskyddsorganisationer, lokala aktörer (t.ex. hembygds-, idrotts-, friluftslivs-, natur- och ungdomsorganisationer), företag
- **Tidsplan:** fortlöpande

Utbildning ordnas för olika intressegrupper, såsom markägare, trädgårdsföretagare, kommuner, entreprenörer och miljöorganisationer så att dessa har de nödvändiga kunskaperna om identifiering av invasiva främmande arter och genomförande av bekämpningsåtgärder.

- Det ordnas verkstäder, föreläsningar och praktiska övningar.

- Det produceras läromedel, såsom guider för identifiering av invasiva främmande arter och instruktionsvideor.
 - För skolornas miljöundervisning produceras uppgiftspaket, såsom projekt med anknytning till kartläggning av främmande arter.
 - Öppen vägledning om identifiering av främmande arter utvecklas. Till exempel utvecklas AI-assisterad fotoidentifiering som används via mobilsystem.
 - Utbildning om identifiering av främmande arter ordnas för olika målgrupper, såsom skogsbruksaktörer, och dessa bör ha skyldighet att dokumentera observationer av främmande arter i systemet metsaan.fi och rapportera förekomster som de identifierat till markägaren.
- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, Forststyrelsen, kommuner
 - **Tidsplan:** fortlöpande

Medborgarna görs delaktiga i observation och bekämpning av främmande arter

Det säkerställs för alla arter att anvisningar som rör identifiering av arterna finns tillgängliga i tillräcklig utsträckning. Det initieras olika slags åtgärder som bidrar till både informationsinsamlingen och det praktiska bekämpningsarbetet:

- I samarbete med lokala kommuner, föreningar och skolor utvecklas kampanjer som uppmuntrar till frivilligarbete, där lokalborna kan delta i utrotningen av invasiva främmande arter och spridningen av medvetenhet om främmande arter.
 - Medborgare och andra aktörer uppmuntras att rapportera observationer av främmande arter via webbplatsen vieraslajit.fi.
 - Det ordnas talkon för bekämpning av invasiva främmande arter och medborgarna uppmuntras att delta i dem.
 - Lokala samfund ges stöd för att utveckla regionala bekämpningsplaner och delta i genomförandet av dem.
- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, kommuner, Naturresursinstitutet, miljöorganisationer, medborgare
 - **Tidsplan:** fortlöpande

3. Analys av spridningsvägar och handlingsplan

3.1 Klassificering av spridningsvägar

För de sju arter som ingår i kompletteringen till den nationella förteckningen över invasiva främmande arter definierades spridningsvägar genom att klassificera dem i kategorier (IUCN 2017) enligt FN:s konvention om biologisk mångfald CBD (Convention on Biological Diversity). I CBD-klassificeringen delas spridningsvägarna i sex kategorier med 44 underkategorier (Tabell 2). De sex kategorierna är indelade i avsiktliga spridningsvägar (utsläppande i miljön eller rymning) och oavsiktliga spridningsvägar (spridning med kontaminerade organismer eller med vektorer) samt i kategorier som beskriver spridningsvägarna och -sätten (spridningsväg eller arter som sprids utan hjälp) (Tabell 2). En art kan sprida sig längs flera spridningsvägar. I klassificeringen separerades konstaterade spridningsvägar i Finland och artens potentiella spridningsvägar.

3.2 Resultaten från analysen av spridningsvägar

3.2.1 Konstaterade spridningsvägar

Rymning var en spridningsväg för alla främmande växtarter som granskades (Tabell 2). I synnerhet trädgårdsväxters rymning från användningen som prydnadsväxt och/eller spridning från botaniska trädgårdar stod ut i resultaten.

Till kategorin Spridning med kontaminerade organismer hörde tre konstaterade spridningsvägar: spridning med kontaminerat växt-, plant- och livsmiljömaterial eller överföring. Med överföringar av livsmiljömaterial har veterligen vitspirea, rönnspirea, kanadensiskt gullris och höstgullris samt svarthuvad snigel spridits. Svarthuvad snigel har spridits med överföringar av plantskolematerial, växtavfall samt övrigt livsmiljömaterial. Det är möjligt att även höstgullris och kanadensiskt gullris sprids med plantmaterial.

I kategorin Spridning med vektorer fanns endast en konstaterade spridningsväg. Kanadensiskt gullris och höstgullris har spridits med maskiner och anordningar.

3.2.2 Potentiella spridningsvägar

Plantor av vitspirea och rönnspirea har producerats i Finland. De kan ha spridits från plantproduktionen och med övrigt plantskolematerial. Jättegullris har inte påträffats i naturen i Finland, men den kan spridas med plantskolematerial och övrigt livsmiljömaterial eller med maskiner och anordningar. Likaså tysklönn kan spridas oavsiktligt med livsmiljömaterial, men även avsiktligt genom förbättring av livsmiljö/bestånd. I utlandet har tysklönn planterats avsiktligt i naturen för att bekämpa erosion.

Svarthuvad snigel kan spridas med maskiner och anordningar och andra transporter, på samma sätt som mördarsnigel.

Tabell 2. Utredning om spridningsvägar Konstaterade spridningsvägar i Finland är märkta med "x" och potentiella spridningsvägar med "(x)". (Tabell: Luke)

	Jättegullris	Kanadensiskt gullris	Höstgullris	Vitspirea	Rönnspirea	Tysklönn	Svarthuvad snigel
AVSIKTLIG HANDEL MED VAROR UTSLÄPPANDE I NATUREN							
Biologisk bekämpning							
Bekämpning av erosion						(x)	
Utplantering av fisk							
Utsättning av vilt							
"Förbättring" av landskapet/växterna/djuren med främmande arter					(x)	(x)	
Plantering/utsättning i skyddssyfte eller i stam-/beståndsvårdande syfte							
Släppande ut i naturen i något annat användningssyfte (päls, transport, medicinsk användning)							
Annat avsiktligt utsläppande							
RYMNING							
Jordbruk (också bioenergi)							
Vattenbruk							
Botanisk trädgård/djurpark/akvarium (inte hemmaakvarier)	(x)	x	x	x	x	x	-
Sällskapsdjur/akvarie-/terrariarter (inklusive levande föda för sådana arter)							
Produktionsdjur (även djur med dålig övervakning)							
Skogsbruk (även återbeskogning)							
Pälsdjursuppfödning							
Trädgårdsodling				(x)	(x)		
Prydnadsanvändning (annan än trädgårdsodling)	(x)	x	x	x	x	x	
Forskning och ex-situ-bevarandeversamhet							
Levande föda och levande beten							
Andra sätt att slippa ut i naturen							

	Jättegullris	Kanadensiskt gullris	Höstgullris	Vitspirea	Rönnspirea	Tysklönn	Svarthuvad snigel
OAVSIKTIG SPRIDNING MED KONTAMINERADE ORGANISMER							
Plantskolematerial	(x)	x	x	(x)	(x)		x
Beten							
Mat (även levande föda)							
Spridning med djur (exkl. parasiter, arter som sprider sig med värdarter/vektorer)							
Spridning som djurparasit (inkl. arter som sprider sig med värdarter/vektorer)							
Spridning med växter (exkl. parasiter, arter som sprider sig med värdarter/vektorer)							x
Spridning som växtparasit (inkl. arter som sprider sig med värdarter/vektorer)							
Spridning med frön							
Virkeshandel							
Flytt av livsmiljömaterial	(x)	x	x	x	x	(x)	x
VEKTOR: SPRIDNING MED VEKTORER							
Fiskeutrustning							
Container/frakt							
Fripassagerare på flygplan							
Fripassagerare på fartyg (exkl. barlastvatten och arter som fäster på skrov)							
Maskiner och anordningar	(x)	x	x				(x)
Människor och bagage/anordningar (särskilt turism)							
Organiska förpackningsmaterial (särskilt trä)							
Fartygs barlastvatten							
Fäst på fartygsskrov							
Övriga fordon							
Övriga transporter							(x)
VÄG & SPRIDNING: VÄGAR							
Vattenvägar							
Tunnlar och broar							
ARTER SOM SPRIDS UTAN HJÄLP							
Spridning över gränsen utan hjälp							

3.3 Handlingsplan för prioriterade spridningsvägar

3.3.1 Åtgärder i hantering av prioriterade spridningsvägar och i syfte att förhindra spridning

Förhindra rymning

Att förhindra rymning är den viktigaste åtgärden som finns att tillgå för att förhindra spridning av främmande arter. Denna åtgärd gäller alla främmande växtarter som ingick i granskningen, vilka importerats till Finland framför allt för att användas i trädgårdar och som prydnadsväxt. Särskild uppmärksamhet ska fästas vid att dessa främmande arter inte rymmer från gårdar och trädgårdar eller sprids med trädgårdsavfall till naturen. Dessutom är det viktigt att kommunicera framför allt om förbudet att sälja och odla de ifrågavarande arterna.

- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** Jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, kommuner, aktörer inom grönsektorn (bl.a. plantskolor, trädgårdshandeln, yrkesverksamma inom grönsektorn), växtträdgårdar och arboretum, organisationer och föreningar, företag, medborgare.
- **Tidsplan:** Fortlöpande.

Spridning med kontaminerade produkter förhindras

Spridning med kontaminerade produkter kan ske både från utlandet till Finland och inom Finland. Spridning kan ske med kontaminerat växt-, plant- och livsmiljömaterial. Vid överföring av ovan nämnda material ska man vara observant och se till att inga främmande arter överförs med materialet. Om främmande arter som enligt lagstiftning är invasiva upptäcks ska materialen som innehåller dem förstöras på behörigt sätt.

- **Ansvariga och samarbetspartner:** jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, Tullen, kommuner, aktörer inom grönsektorn (bl.a. Importörer, plantskolor, trädgårdshandeln), företag.
- **Tidsplan:** fortlöpande

Spridning med vektorer förhindras

Eventuellt kan gullris och svarthuvad snigel spridas oavsiktligt med maskiner och anordningar samt med olika transporter och bagage. Uppmärksamhet ska fästas vid maskiners och anordningars samt transportmedlens renhet.

- **Ansvariga och samarbetspartner:** jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, Tullen, kommuner, aktörer inom grönsektorn, organisationer och föreningar, företag.
- **Tidsplan:** fortlöpande

3.3.2 Riktad kommunikation om arter som ingår i den nationella förteckningen över främmande arter

Kommunikation och information om lagstiftningen om invasiva främmande arter

Kommunikation och information om den nationella lagstiftningen om främmande arter och de arter som lagstiftningen gäller riktas till aktörer och medborgare. Särskilt informeras om invasiva främmande arters spridningsvägar, förhindrande av spridning av dem och förbudet mot utsläppande i miljön.

- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, Livsmedelsverket, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, Tullen, kommuner, organisationer och föreningar, företag.
- **Tidsplan:** fortlöpande

Information till aktörer inom trädgårdsbranschen samt trädgårdsentusiaster

Information sprids om alla arter som lagts till i den nationella förteckningen år 2023, de negativa effekterna av dem och de förbud som gäller för dem. Information sprids om korrekt hantering och förstöring av trädgårdsavfall, genom vilket man förebygger att trädgårdsväxtarter och svarthuvad snigel sprider sig till miljön. Kommunikation riktas särskilt till bekämpning av kanadensiskt gullris och höstgullris samt vitspirea och rönnspirea samt förstöring av bekämpningsavfall.

- **Ansvariga organ och samarbetspartner:** jord- och skogsbruksministeriet, miljöministeriet, Naturresursinstitutet, Finlands miljöcentral, Livsmedelsverket, Livskraftscentralerna, Tillstånds- och tillsynsverket, Tullen, kommuner, organisationer och föreningar, företag.
- **Tidsplan:** fortlöpande

Bilaga 1. Frågorna i riskanalysen

Utbredning

Artens utbredning i Finland

- 1 = Inga observationer i Finland
- 2 = Arten hålls sporadiskt som husdjur/prydnadsväxt inomhus, som trädgårdsväxt
- 3 = Arten hålls allmänt som husdjur/prydnadsväxt inomhus, som trädgårdsväxt
- 4 = Arten har observerats sporadiskt i naturen i Finland (under de senaste 10 åren)
- 5 = Arten har observerats regelbundet i naturen i Finland (ingen population som reproducerar sig)
- 6 = Arten är etablerad i naturen i Finland (population som reproducerar sig)

Artens utbredning i Finlands närområden (Sverige, Norge, Estland, Ryssland (Finlands östra gräns) och Östersjön)

- 1 = Inga observationer i närområdena
- 2 = Arten hålls sporadiskt som husdjur/prydnadsväxt inomhus, som trädgårdsväxt
- 3 = Arten hålls allmänt som husdjur/prydnadsväxt inomhus, som trädgårdsväxt
- 4 = Arten har observerats sporadiskt i naturen
- 5 = Arten har observerats regelbundet i naturen (ingen population som reproducerar sig)
- 6 = Arten är etablerad i naturen (population som reproducerar sig)

Spridningstryck

Individer av arten sprider sig numera (före importförbudet enligt förordningen om främmande arter) till Finland

- 1 = Inga observationer
- 2 = Sporadiskt
- 3 = Regelbundet

Arten trivs i det finska klimatet (spridnings- och reproduktionspotential)

- 1 = Liten sannolikhet eller inte alls
- 2 = Måttlig sannolikhet
- 3 = Stor sannolikhet
- 4 = Det är känt att arten trivs (verifierat)

Spridningssätt och -väg

Spridningssätt till naturen (huvudsaklig)

- 0 = Sprids sannolikt inte till Finland
- A = Sprids till följd av avsiktlig mänsklig aktivitet från andra länder
- B = Sprids till följd av oavsiktlig mänsklig aktivitet från andra länder
- C = Sprids av sig själv från närliggande områden
- D = Sprids i Finland till följd av avsiktlig mänsklig aktivitet
- E = Sprids i Finland till följd av oavsiktlig mänsklig aktivitet
- F = Sprids i Finland naturligt Antal

spridningsvägar

- 0 = Inga sannolika spridningsvägar
- 1 = En
- 2 = Flera
- 3 = Ej känt

Risker för negativa effekter om arten sprids till Finland/i Finland

Har arten konstaterats ha negativa effekter på andra platser med motsvarande förhållanden som i Finland?

- 1 = Nej
- 2 = Lokalt
- 3 = Omfattande

Skulle arten ha negativa effekter på inhemska arter genom att jaga eller konkurrera ut inhemska arter, sprida sjukdomar/parasiter till inhemska arter, korsa sig med inhemska arter eller på något annat sätt? (Kritisk inställning om den inhemska arten är hotad.)

- 1 = Sannolikt inga negativa effekter
- 2 = Liten sannolikhet
- 3 = Måttlig sannolikhet
- 4 = Stor sannolikhet
- 5 = Det är känt att arten har negativa effekter (etablerade arter)

Skulle arten ha negativa effekter på naturliga livsmiljöer och/eller ekosystem genom att förändra eller förstöra dem eller påverka näringskedjan?

- 1 = Sannolikt inga negativa effekter
- 2 = Liten sannolikhet
- 3 = Måttlig sannolikhet
- 4 = Stor sannolikhet
- 5 = Det är känt att arten har negativa effekter (etablerade arter)

Skulle arten ha negativa ekonomiska och sociala effekter på samhället?

- 1 = Sannolikt inga negativa effekter
- 2 = Liten sannolikhet
- 3 = Måttlig sannolikhet
- 4 = Stor sannolikhet
- 5 = Det är känt att arten har negativa effekter (etablerade arter)

Skulle arten ha negativa effekter på mänsklig hälsa eller säkerhet?

- 1 = Sannolikt inga negativa effekter
- 2 = Liten sannolikhet
- 3 = Måttlig sannolikhet
- 4 = Stor sannolikhet
- 5 = Det är känt att arten har negativa effekter (etablerade arter)

Hanteringsåtgärder

Artens etablering

- A1 = Mycket osannolikt att arten sprider sig och trivs i vårt land
- B1 = Individer av arten kommer inte in i landet regelbundet, etablering av arten i naturen är möjlig
- B2 = Individer av arten kommer in i landet regelbundet, etablering av arten i naturen är osannolik
- B3 = Etablering av arten i vårt land är möjlig
- C1 = Arten är etablerad men spridningen är lokal
- C2 = Arten är etablerad och har stor spridning

Åtgärdernas skyndsamhet

- 1 = Hantering inte aktuellt i Finland
- 2 = Situationen följs upp
- 3 = Tidig bekämpning
- 4 = Omedelbara åtgärder (etablerade arter)

Prioriterade hanteringsåtgärder som krävs för arten

- 1 = Uppföljning av spridningen
- 2 = Introduktion av arten i vårt land måste förhindras
- 3 = Spridning av arten i naturen måste förhindras (husdjur, prydnads- och trädgårdsväxter osv.)
- 4 = Etablering av arten i vårt land måste förhindras
- 5 = Ytterligare spridning av arten måste förhindras
- 6 = Begränsning av artens utbredning i områden där den kan ha stora negativa effekter
- 7 = Avlägsnande av arten ska eftersträvas
- 8 = Inga kostnadseffektiva åtgärder för avlägsna används

Bilaga 2: Riskanalysens artspecifika resultat (Tabell: Luke)

ART	UTBREDDNING		SPRIDNING		SPRIDNINGSSÄTT OCH -VÄG			NEGATIVA EFFEKTER				HANTERINGSGÅTGÄRDER		
	Artens utbredning i Finland	Artens utbredning i Finlands	Spridning till Finland	Trivs i det finska klimatet	Spridningssätt	Antal spridningsvägar	Skadlighet i motsvarande förhållanden som i Finland	Biodiversitet	Ekosystem	Samhälle	Människa	Artens etablering	Skynsamhet	Hanteringsåtgärder
VÄXTER														
jättegullris	2	2	1	3	A, (D, E, F)	2	2	3	3	2	1	B3	2, 3	3, 4
kanadensiskt gullris	6	6	3	4	A, D, E, F	2	3	5	5	3	1	C2	4	5, 6, 7
höstgullris	6	6	2	4	A, D, E, F	2	3	4	4	2	1	C1	4	5, 6, 7
vitspirea	6	6	2	4	A, D, E, F	2	2	4	4	3	1	C1	3, 4	5, 6, 7
rönnspirea	6	6	3	4	A, (C), D, E, F	2	3	5	5	3	1	C2	4	5, 6, 7
tysklönn	6	6	2, (3)	4	A, C, D, F	2	2	4	4	2, (3)	2	C1	3, 4	5, 6, 7
DJUR														
svarthuvad snigel	6	6	2	4	B, E, F	2	2	4	4	3	3	C1	3, 4	5, 6, 7